

Ramka ekspercka 13. Gabriela Woźnica-Bańka: *Działalność metodyczna w zakresie poradnictwa zawodowego – doświadczenia WUP Katowice*

Gabriela Woźnica-Bańka, Kierownik Centrum Metodycznego Poradnictwa Zawodowego Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach

Zdobyte wykształcenie: X/1981 – VI/1986 studia na Uniwersytecie Śląskim, na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, uzyskany dyplom magistra psychologii oraz IV/1996 – XI/1996 udział w Zespole Ekspertów „Manager” w Krakowie w cyklu szkoleń menedżerskich w zakresie „Zarządzania Zasobami Ludzkimi”. Od 1986r. praca w wojewódzkich służbach zatrud-

nienia: od doradcy zawodowego-psychologa, poprzez wojewódzkiego koordynatora poradnictwa zawodowego, do kierownika Centrum Metodycznego Poradnictwa Zawodowego w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Katowicach. Wiodącym zadaniem Centrum jest prowadzenie szkoleń głównie z problematyki informacji i poradnictwa zawodowego dla specjalistów usług rynku pracy zatrudnionych w Wojewódzkim i powiatowych urzędach pracy oraz dla niekomercyjnych partnerów rynku pracy zajmujących się problematyką poradnictwa zawodowego w województwie śląskim. W okresie od 1999 r. do 2006 r. wykłady z zarządzania zasobami ludzkimi na studiach podyplomowych Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Praca w zespole autorów pierwszego wydania charakterystyk zawodowych w projekcie realizowanym w ramach współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (Polska) z Federalnym Urzędem Pracy (Niemcy) oraz w zespole recenzentów opisów zawodów do „Przewodnika po zawodach” opracowanego przez Centralny Instytut Ochrony Pracy (CIOP) Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu Banku Światowego. Udział w adaptacji kulturowej amerykańskich testów przydatności zawodowej prowadzonej przez Uniwersytet Jagielloński na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu Banku Światowego. Udział w projekcie pt. „Poradnictwo w Sieci” współfinansowanym z EFS, w ramach SPO RZL Działanie 1.1. prowadzonym przez Fundację Realizacji Programów Społecznych w Warszawie. Od 2004r. do 2013r. praca w roli eksperta w Komisjach Oceny Projektów Europejskiego Funduszu Społecznego. Udział w szeregu szkoleń zawodowych i kursach trenerskich z poradnictwa zawodowego i zarządzania zasobami ludzkimi, m.in.: „Metodyka poradnictwa zawodowego” – Hiszpański Krajowy Instytut Zatrudnienia (INEM), Training of Trainers „Metodyka pracy trenera” – Hiszpański Krajowy Instytut Zatrudnienia (INEM), „Nowoczesne technologie w poradnictwie zawodowym” – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, „Praca z grupą. Szkolenie trenerskie” – Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych Warszawa, „Dobór kandydatów do samozatrudnienia metodą szkolenia autoselektywnego” – Międzynarodowa Organizacja Pracy, „Znaczenie orientacji zawodowej w przeciwdziałaniu bezrobociu młodych ludzi – Fundacja Otto Beneckiego, Europejskie Centrum Edukacyjne w Opolu, „Kierowanie zespołami ludzkimi” – Zespół Ekspertów „Manager” Kraków, „Coaching w praktyce” Brainstorm Katowice, „Mentoring jako nowoczesna forma zarządzania wiekiem” Brainstorm Katowice.

Działalność metodyczna w zakresie poradnictwa zawodowego – doświadczenia WUP Katowice

Doradztwo zawodowe, jako dynamicznie rozwijająca się w Polsce dziedzina, wymaga stałego wzbogacania warsztatu pracy o metody i techniki wykorzystywane zarówno w ocenie przydatności zawodowej, jak i różnorodnych formach aktywizacji zawodowej: indywidualnych i grupowych. Celem realizacji tych zadań, w oparciu o Zarządzenie Prezesa Krajowego Urzędu Pracy (Nr 9 z dnia 18 sierpnia 1997 r.), utworzono Centrum Metodyczne Informacji i Poradnictwa Zawodowego (CMIiPZ). Była to pierwsza i – jak wówczas – jedyna w Polsce placówka stanowiąca zaplecze metodyczne dla Systemu Urzędów Pracy, a w szczególności dla zatrudnionych w SUP doradców zawodowych. Centrum funkcjonowało w strukturze organizacyjnej Departamentu Poradnictwa Zawodowego i Szkolenia Bezrobotnych Krajowego Urzędu Pracy oraz Wydziałach Centrum w Wojewódzkich Urzędach Pracy w Gdańsku, Katowicach i Toruniu. Centrum tworzyły dwa działy: usługowy oraz metodyczny.

Katowickie CMIiPZ początkowo specjalizowało się przede wszystkim w zakresie psychologicznych testów przydatności zawodowej. Priorytetowym zadaniem było wdrożenie amerykańskich testów zainteresowań i umiejętności w polskim Systemie Urzędów Pracy. Realizację tego zadania poprzedziły: superwizja ekspertów US DOL WUP Katowice (marzec 1998 r.) oraz konsultacje z ekspertami US DOL w Krajowym Urzędzie Pracy w Warszawie (czerwiec 1998 r.). Tym samym, od 1998r. rozpoczęto systemowe szkolenia w polskich służbach zatrudnienia w zakresie najnowszych technik poradnictwa zawodowego służących do oceny zainteresowań i potencjału uzdolnień klientów urzędów pracy. Wybrano narzędzia z powodzeniem stosowane od lat w wielu krajach na świecie. Po adaptacji, przeprowadzonej przez naukowców Uniwersytetu Jagiellońskiego, wdrożono testy zainteresowań: „Zeszyt do Samobadania” (ZdS) i „Kwestionariusz Preferencji Zawodowych” (KPZ) oraz testy umiejętności: „Bateria Testów Uzdolnień Ogólnych” (BTUO), które podniosły profesjonalizm usług świadczonych przez urzędy pracy na rzecz klientów: pracodawców oraz osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Równoległe do działań zakrojonych na skalę ogólnopolską, katowickie Centrum podjęło się skompletowania baterii autotestów przydatnych w informacji i poradnictwie zawodowym. Autotesty są odbierane przez klientów usług doradczych jako metody wyjątkowo przyjazne, a nie mniej przydatne niż profesjonalne testy psychologiczne. Pierwszy autotest stanowiła polska wersja autotestu sygnowanego przez Departament Pracy Stanów Zjednoczonych US DOL: „Lista pytań dotyczących zainteresowań”. Test został w Centrum Metodycznym Informacji i Poradnictwa Zawodowego WUP Katowice zmodyfikowany i rozbudowany o dwa dodatkowe etapy – nie występujące w wersji amerykańskiej. Zgodnie z sugestiami Raya Lamba – konsultanta US DOL, test ten mogą wykorzystywać doradcy zawodowi służb zatrudnienia w dwojaki sposób: – jako jedną z metod badających zainteresowania, – jako test przygotowujący klientów do badań profesjonalnymi testami zainteresowań, np. ZdS, KPZ.

Następnie zostały przygotowane przez Centrum Metodyczne polskie wersje trzech duńskich autotestów: „Profil zainteresowań”, „Zainteresowania i preferencje zawodowe” oraz „Góra etapów kariery zawodowej” (autotest wizualny) – w formie umożliwiającej wykorzystanie tychże testów w trakcie realizacji Kursu Inspiracji, którego stanowią integralną część. Po konsultacji z ekspertami duńskimi: Vagn Saerkjaer i Ritą Christiansen ustalono, że powyższe autotesty można wykorzystywać również jako samodzielne metody do analizy zainteresowań zawodowych, wzbogacając tym samym zestaw narzędzi diagnostycznych stosowanych przez doradców zawodowych w urzędach pracy.

W 2006 roku doposażono urzędy pracy województwa śląskiego w kolejne, nowe narzędzia pracy; przekazano do 31 PUP oraz Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Bielsku-Białej, Częstochowie i Katowicach dwa autotesty wspierające poradnictwo zawodowe: „Test Wielorakiej Inteligencji” i „Budowanie Inteligencji Emocjonalnej”.

W następnym, 2007 roku wdrożono w urzędach pracy województwa śląskiego przygotowany w WUP Katowice autotest Twój profil osobowości. Zwrócono się w kierunku badania osobowości, która determinuje to jacy jesteśmy, a więc także i to jak realizujemy się w pracy zawodowej. Pamiętając o tym, że świadomie poszukiwana praca, odpowiadająca naszej osobowości, powinna być zgodna z naszym charakterem, zachowaniem, emocjami i preferencjami, wybrano metodę do samobadania odwołującą się do powszechnie znanych czterech typów osobowości: sangwinika, melancholika, choleryka i flegmatyka. Badanie tym testem jest nieskomplikowane i dotyczy oceny swoich mocnych i słabych stron. Atutem tej metody jest inspirująca do własnych przemyśleń zwięzłość sformułowań i jasny przekaz, że wszystkie typy osobowości mają mocne strony i niepodważalne walory, czyli innymi słowy nie ma dobrych i złych typów osobowości. Co więcej, nie ma nawet lepszych i gorszych typów osobowości. Wszystkie typy osobowości są równoważne pod względem wartości, ale jednocześnie są niepowtarzalne. Interpretacja wyników tego autotestu osobowości bazuje na wyliczaniu pozytywnych cech, ponadto zawiera dodatkowe opisy odnoszące się wprost do funkcjonowania zawodowego, służąc przede wszystkim lepszemu poznaniu własnych preferencji i trafniejszym wyborom zawodowym.

Po roku 1999, Centrum Metodyczne Poradnictwa Zawodowego zostało utrzymane w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Katowicach w randze Wydziału, ukierunkowując swoją

aktywność na rozwijanie na terenie województwa śląskiego usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, poprzez prowadzenie działalności metodycznej w zakresie realizacji przedsięwzięć służących podnoszeniu jakości usług służb zatrudnienia oraz instytucji partnerskich rynku pracy działających na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W ofercie Centrum znalazły się szkolenia dla doradców zawodowych i innych specjalistów służb zatrudnienia – przede wszystkim z grupy pracowników kluczowych oraz dla osób zajmujących się aktywizacją zawodową w niekomercyjnych instytucjach rynku pracy i resorcie oświaty.

W ostatnich sześciu latach, czyli w okresie od 2006 roku do 2011 roku, Centrum zabezpieczyło 2 036 miejsc szkoleniowych dla doradców zawodowych i innych specjalistów służb zatrudnienia (liderów klubu pracy, specjalistów ds. rozwoju zawodowego, pracowników odpowiedzialnych za promocję przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy) w oraz 301 miejsc szkoleniowych dla partnerów rynku pracy. Szczególnym powodzeniem cieszyły się szkolenia w następujących tematach: Samoocena predyspozycji zawodowych, Testy i autotesty jako narzędzie pracy doradcy zawodowego, „Praca z klientem odmiennym kulturowo – wybrane aspekty”, „Coaching – jako jedna z metod poradnictwa zawodowego”, „Podstawy Assessment i Development Center”, „Podstawy warsztatu pracy doradcy zawodowego”, „Metodyka grupowego poradnictwa zawodowego”, „Wprowadzenie do samozatrudnienia”, „Podstawy tworzenia biznesplanu”, „Zasady podejmowania działalności gospodarczej i świadczenia usług w Unii Europejskiej”. Spośród partnerów rynku pracy z oferty szkoleniowej Centrum korzystały m.in.: Gminne Centra Informacji, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Szkolne Ośrodki Kariery, Biura Karier Studenckich, Śląska Wojewódzka Komenda OHP, koła miejskie Towarzystwa Pomocy Św. Brata Alberta, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych Meritum – Katowice, Wirtualny Inkubator Gospodarki Społecznej – Katowice, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Służba Więzienna okręgu katowickiego. Dbając o wysoką jakość prowadzonej działalności metodycznej, osoby zatrudnione w Centrum kierowane są na profesjonalne szkolenia, takie jak: „Szkolenie kadry trenersko-wykładowczej urzędów pracy” – Małopolski Ośrodek Szkoleniowy, Training of Trainers „Metodyka pracy trenera” – Hiszpański Krajowy Instytut Zatrudnienia (INEM), Training of Trainers „Zarządzanie szkoleniami modułowymi” – Hiszpański Krajowy Instytut Zatrudnienia (INEM), „Trener trenerów. Metodologia przygotowania i prowadzenia szkoleń grupowych” – ASYLON Ośrodek Umiejętności Edukacyjno-Wychowawczych.

Doświadczenia z prowadzonej przez wiele lat działalności metodycznej w kierowanym przeze mnie Centrum Metodycznym Poradnictwa Zawodowego Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach, utwierdzają mnie w przekonaniu o potrzebie funkcjonowania takiej jednostki na poziomie wojewódzkim. Od lat propaguję ideę tworzenia regionalnego zaplecza metodycznego dla jednostek świadczących usługi z zakresu informacji i poradnictwa zawodowego, którego oferta byłaby odpowiedzią na bieżąco monitorowane potrzeby edukacyjne tych jednostek.